

7. osztály
Mondattan
A mondat fajai

A mondat fajai

I. Szerkezetük szerint a, egyszerű (egy predikatív viszonyt tartalmaz)
 b, összetett (több predikatív viszony, vagy egy
 predikatív viszony és egy tagolatlan mondat egysége,
 pl. *Ne aludj, hé!*)

II. Lelki tartalom szerint a, érzelem; b, gondolat; c, akarat

III. Beszédfunkció szerint a, önkifejezés; b, tájékoztatás; c, befolyásolás

IV. A beszélő szándéka szerint a, felkiáltó; b, kijelentő; c, óhajtó; d, felszólító;
 e, kérdő

V. A logikai minőség szerint a, állító; b, tagadó

Általában a tartalom, a beszélő szándéka szerint szoktuk a mondatokat osztályozni a leíró nyelvtanban.

Az egyszerű mondat

→ tagolt → teljes → tö és bővített

→ hiányos → tö és bővített

→ tagolatlan

Gyakorlatok

1. A tartalom szempontjából határozd meg a következő mondatok típusát!

Hajaj!

Reng és üvölt a tenger.

Eső hull.

Hasból beszél.

Villámlik.

Megyek hazafelé.

2. A következő párbeszédben jelöld 1-gyel a szerkezetileg teljes, 2-vel a hiányos szerkezetű, 3-mal a tagolatlan mondatokat!

-Jó napot!

-Üdvözlöm. Mivel szolgálhatok?

-Ajándék könyvet szeretnék.

-Ifjúsági regényt?

-Igen.

-Bő választékunk van. Ez a Verne-kötet megfelelne?

-Mennyibe kerül?

-Kétezer forintba. Igen szép kiadás.

-Jó lesz. Tessék becsomagolni!

3. Határozd meg a következő mondatokat a beszélő szándéka szerint!

Én a helyedben megmondanám neki.

Talán indulhatnánk is!

Akkor most megkérdezném vendégünket...

Csodálatos remekmű!

Ó, de gyönyörű ez a táj!

Bárcsak itt lennél most!

Menj el a postára!

Laci menjen ki a postára!

Elvidd innen azt a kutyát!

Evett már a gyerek?

Evett-e már a gyerek?